

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Mikkonen, Simo

Title: Historian oppiaine Jyväskylässä muuttaa hakupeliä: Ylioppilaskokeen ainereaalista väylä yliopisto-opintoihin

Year: 2013

Version:

Please cite the original version:

Mikkonen, S. (2013). Historian oppiaine Jyväskylässä muuttaa hakupeliä: Ylioppilaskokeen ainereaalista väylä yliopisto-opintoihin. *Opo-lehti*, 17(4), 16-17.
<http://www.sopo.fi/opolehti/lehden%20lataus>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Ylioppilaskokeen ainereaalista väylä yliopisto-opintoihin:

HISTORIAN OPPIAINE

Jyväskylässä muuttaa hakupeliä

**Abiturientit ovat valmis-
tautuneet kuukausien ajan
ylioppilaskirjoituksiin, kui-
tenkin samalla tuskaisen
tietoisina siitä että niistä on
häidin tuskin selvitty kun al-
kaa tiukka valmistautumien
yliopistojen valintakokeisiin.
Opinto-ohjaajan tehtävä ei
ole kadehdittava: pitäisi aut-
taa opiskelijat seuraavalle
opintojen asteelle löytämällä
heille sopiva ala ja alkaa
valmistaa heitä näiden va-
lintakokeisiin vaikka kirjoj-
tuksetkin ovat vielä kesken.**

Perusongelmana on että vaika lukio on pääasiallinen väylä yliopisto-opintoihin, valtaosa yliopistojen oppiaineista antaa ylioppilaskirjoituksille vain vähän painoarvoa ja järjestää omat valintakokeensa. Näin on huolimatta siitä, että valintakokeet ovat piinallisen samankaltaiset ylioppilaskokeen kanssa. Esimerkiksi historiassa riittävän tuloksen saaminen valintakokeesta on niihin liittyvien aineistojen tai kirjallisuuden vuoksi edellyttänyt hyvää valmistautumista myös jokaiseen valintakokeeseen erikseen.

Järjestely on tuskastuttava: yliopistot eivät luota ylioppilaskokeeseen, mutta mittaavat valintakokeissa käytännössä samoja asioita. Tähän on kuitenkin tulossa muutos jo tulevana keväänä.

Jyväskylän yliopiston historian oppiaine luopuu kokonaan perinteisestä valintakokeesta. Sen tilalle tulee kaksivaiheinen menettely, jossa ensimmäisen vaiheen karsinta tapahtuu pääasiallisesti ylioppilaskirjoitusten historian ainereaalikokeen tuloksen perusteella. Toisessa vaiheessa tämä jo merkittävästi karsittu hakijajoukko haastatellaan, jonka perusteella

valikoidaan soveltuvimmat ja motivoituneimmat lukemaan historiaa. Käytännössä ylioppilastutkinnon merkitys kasvaa huomattavasti historian ainereaalikokeen korvatessa vanhan valintakokeen.

Keskeisenä haasteena on luonnollisesti ohjata historian opinnoista kiinnostuneet lukiolaiset panostamaan historian kokeeseen kirjoituksissa, koska opiskelupaikka aukeaa jatkossa ensisijaisesti kirjoitusten tuloksen perusteella.

Radikaali muutos valintakokeessa liittyy Jyväskylän yliopiston pyrkimykseen rakentaa selkeämpää siltaa lukion ja yliopiston välille.

Historian oppiaine tunnustaa samalla lukiossa tehtyjen opintojen arvon. Panostamalla historian opintoihin lukiossa ja osoittamalla osaamisensa tason kirjoituksissa, tie yliopisto-opintoihin on aiempaa suorempi.

Useiden tutkimusten mukaan ensimmäinen opiskeluvuosi yliopistossa on kaikkein raskain, mutta myös ratkaiseva tulevien opintojen kannalta.

Ylioppilaskirjoitusten kanssa päällekkäiset valintakokeet ovat tässä suhteessa ongelmallisia: tulevat opiskelijat ajetaan loppuun päällekkäisillä kokeilla juuri ennen opintojen alkua. Kuitenkin osa yliopistojen rahoituksesta on sidottu siihen, että sisään otettavat opiskelijat valmistuvat tavoiteajassa.

Onkin luultavaa, että onnistuessaan kokeilu laajenee historian oppiaineisiin valtakunnallisesti, mutta myös muihin oppiaineisiin ja ylioppilaskirjoitusten kanssa päällekkäiset koejärjestelyt vähenevät.

Osasy sille miksei ylioppilaskoetta ole aiemmin käytetty näin laajasti valintakokeen osana, lienee siinä, ettei yliopistojen eri oppiaineissa tiedetä kovinkaan hy-

vin mitä nykylukiossa tapahtuu. Yliopistoissakin on aitoa tietämättömyyttä lukion oppisisällöistä ja opetussuunnitelmista, jotka ovat nykyään paljon lähempänä sitä mitä yliopistossa tehdään. Sen tunnustaminen että lukiossa opittua vielä mitataan valtakunnallisella, yhteismitallisella ja kansainvälisesti ainutlaatuisella ylioppilaskokeella, ei kuitenkaan ole ollut yliopistoille helppoa. Esimerkiksi historian kokeessa ei riitä opitun toistaminen.

Erinomainen arvosana edellyttää kykyä prosessoida tietoa, käsitellä lähdeaineistoja ja esittää ajatukset hyvässä, kirjallisessa asussa. Nämä ovat juuri niitä taitoja, joita tuore historianopiskelija yliopistossa tarvitsee.

Ylioppilastutkinto väylänä yliopistoon ei ole täysin uusi asia, mutta olemassa olevat esimerkit ovat olleet yksittäisiä. Esimerkiksi Jyväskylässä historian oppiaine on jo useamman vuoden ajan tarjonnut opiskelupaikan kymmenelle parhaiten historian ainereaalikokeessa menestyneelle.

Ongelmana on kuitenkin ollut, että tällöin haku on rajautunut vain aivan huippupisteillä kirjoittaneisiin, jolloin edes vahva L ei ole välttämättä riittänyt opiskelupaikkaan ilman valintakoetta.

Uudenlaisen menettelyn turvin karsintaraja haastatteluun asetunee E:hen. Tällöin sellaisillakin, jotka itse kokeessa eivät ole yltäneet aivan huippusuorituksiin, mutta jotka ovat kuitenkin panostaneet lukiossa historiaan ja joilla selkeästi on vaadittavat historian taidot, on mahdollisuus tavoitella opiskelupaikkaa ilman valintakoetta.

Niille, jotka jättävät historian kirjoittamatta, tie historianopintoihin mutkistuu. Vaihtoehtoksi jää erillisvalinta, eli historian perusopintojen suorittaminen avoimessa

Jyväskylän yliopiston uusien opiskelijoiden messujen osanottajia syyskuun alussa. Kuva: Jussi Jäppinen.

yliopistossa ja sen jälkeen hakeminen historian pääaineopiskelijaksi.

Päätöstä siirtymisestä uudenlaiseen valintakomenettelyyn ei ole syntynyt sokkona. Sitä edelsi useamman vuoden seuranta, jonka perusteella totesimme selkeän korrelaation valintakokeessa ja historian ainereaalikokeessa menestymisen välillä.

Tämä näkyy hyvin esimerkiksi siinä, että vuonna 2013 historian oppiaineeseen valituista uusista opiskelijoista vain yksi oli kirjoittanut E:tä alhaisemman arvosanan historian kokeesta, sekin pistettä vajaa E. Tendenssi on pysynyt samana useita vuosia.

Hakijoiden ohella järjestelystä hyötty myös yliopisto, jolle valintakokeet ovat raskas prosessi. Esimerkiksi Jyväskylässä historiaa lukemaan hakee vuosittain 500 kokeilasta.

Vanhamuotoinen valintakoe on sitonut kolme yliopistotutkijaa (ent. yliassistentti) kuukaudeksi valintakokeiden järjestelyihin ja tarkastamiseen. Uusi järjestely antaa oppiaineelle lisäksi mahdollisuuden sekä nähdä tulevat opiskelijat että keskustella heidän kanssaan.

Haastatteluihin toisessa vaiheessa kutsutaan noin 100 hakijaa. Valintakoehaastatteluihin taustapisteillä ei ole enää merkitystä.

Haastatteluissa arvioidaan kolme eri osa-aluetta, henkilön käsitystä historiaa; ajattelutaitoja, tutkivaa asennetta, sekä kriittisyyttä; sitoutumista, tavoitteellisuutta, sekä henkilön itsetuntemusta. Kaikki kolme osa-aluetta pisteytetään.

Haastattelulla varmistetaan että valittavilla henkilöillä on peruskäsitys siitä mitä historia on; että he kykenevät itsenäiseen ja kriittiseen ajatteluun; että he omaavat valmiudet historianopiskeluun ja edellytykset kehittyä asiantuntijoiksi historian alalla; että he ovat sitoutuneita opiskeluun, ovat tavoitteellisia ja ymmärtävät mitä ovat tulossa opiskelemaan.

Historian sisältöjen ja historian taitojen hallinta on varmistettu jo ylioppilaskokeessa, eikä näihin ole enää tarvetta palata haastatteluissa. Haastatteluihin ei tarvitse valmistautua, niihin on tärkeintä tulla omana itsenään.

Sekä mahdollisten hakijoiden että historian oppiaineen näkökulmasta olisikin nyt ensiarvoisen tärkeää saada erityisesti lukioiden opinto-ohjaajat tietoisiksi muutoksesta.

Pitkän aikavälin tavoittemme on että ylioppilastutkinnon merkitys väylänä yliopisto-opiskeluihin korostuisi laajemminkin. Jyväskylän historian oppiaineen menettely

on jo herättänyt valtakunnallista kiinnostusta ylioppilastutkintolautakuntaa ja muita yliopistoja myöten.

Rekrytoinnin onnistuminen, hakijamäärien pitäminen korkeana ja parhaiden opiskelijoiden saaminen ovat edellytyksinä sille, että kokeilu laajenee myös Jyväskylän ulkopuolelle ja muihin oppiaineisiin.

Kokeilu on samalla askel lukioiden ja yliopistojen yhteistyön syventämisen tiellä. Ammatillisesta koulutuksesta on julkisessa keskustelussa viime vuosina korostettu, osittain lukioiden kustannuksella. Tosiasia kuitenkin on, että lukio-opinnot ovat väylä yliopistoon.

Historia taas antaa työllisyyskyselyiden mukaan hyvin monipuoliset valmiudet erilaisiin ammatteihin niin julkisella, yksityisellä kuin kolmannellakin sektorilla. Jyväskylän kokeilulla osaltaan selkeytetään lukion ja yliopiston keskinäistä suhdetta.

Simo Mikkonen

Historian ja etnologian laitos
Dosentti, laitoksen varajohtaja
040-8093949
simo.mikkonen@jyu.fi